

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือมาหลายศตวรรษจึงทำให้วัดเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมไทยเพราะนอกจากจะเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของสงฆ์และเป็นแหล่งส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงแล้ว วัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่เป็นแหล่งรวมของกิจกรรมต่างๆ มากมายดังนั้นพระสงฆ์ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดจำเป็นต้องเลือกผู้นำในการบริหารองค์กรเป็นผู้นำที่ในการปกครองหรือบริหารกิจการต่างๆ ของวัดโดยความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ฉะนั้นผู้นำไม่ว่าในยุคใดสมัยใดก็ตามสังคมจะขาดผู้นำไม่ได้เพราะผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทในการวางแผนงานกำหนดนโยบายในการที่จะนำพาสังคมไปสู่เป้าหมายและเป้าหมายนั้นมีทั้งความเจริญและความเสื่อมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นำที่จะเป็นผู้กำหนดและผู้นำที่ดีนั้นต้องมีคุณสมบัติตามหลักพุทธธรรมจะทำให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อจะนำสังคมไปสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพผู้นำที่จะนำบุคคลอื่นนั้นนับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากยิ่งกลุ่มบุคคลมีขนาดใหญ่เท่าใดความสำคัญที่ผู้นำมีต่อสมาชิกในกลุ่มก็ยิ่งมากเป็นเงาตามตัวกลุ่มใดได้ผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีสมาชิกในกลุ่มนั้นก็พลอยดีไปด้วยในทางตรงกันข้ามสังคมใดได้ผู้นำที่ไม่ดีสมาชิกในกลุ่มนั้นย่อมประสบกับความลำบากเมื่อผู้นำดำเนินไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมไม่ประกอบด้วยคุณสมบัติที่ดีแล้วจะทำให้ผู้ตามหรือสมาชิกในสังคมประสบกับปัญหาภาวะความเดือดร้อน ฉะนั้น ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมเพราะคุณธรรมนี้เปรียบเหมือนเข็มทิศกำหนดทิศทางของสังคมเป็นเครื่องนำทางที่ดีจะช่วยประคับประคองความเป็นไปของบุคคลในสังคมให้ถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมผู้นำทุกระดับจะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจเพื่อเป็นเครื่องชี้นำไปสู่ความเจริญ

ในสมัยพุทธกาลการบริหารจัดการคณะสงฆ์พระพุทธเจ้าได้มอบภารกิจต่างๆ ให้แก่คณะสงฆ์ซึ่งหมายถึงหมู่คณะ กลุ่มพุทธบริษัทได้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนารักษาพระสัทธรรมไว้แต่ยุคกาลผ่านไปก็ย่อมมีการแปรเปลี่ยนรูปแบบองค์กรไปหลากหลายด้วยเหตุปัจจัยการบริหารจัดการไปตามภูมิประเทศและการปกครองของแต่ละประเทศ ซึ่งไม่เหมือนรูปแบบองค์กรพระสงฆ์ในอดีตคติแม้ในปัจจุบันพระพุทธศาสนาจะได้แผ่ขยายพุทธอาณาจักรไปสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกคณะสงฆ์ในประเทศไทยก็มีพัฒนาการทางการปกครองของคณะสงฆ์ที่มีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดโดยมีสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกเป็นประมุขมีผู้บริหารระดับเจ้าคณะใหญ่ มีผู้บริหารระดับภาค มีผู้บริหารระดับจังหวัด, อำเภอ, ตำบล และสุดท้ายคือเจ้าอาวาส

บทบาทหลักของพระสงฆ์ในปัจจุบัน นอกเหนือจากการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยที่เป็นบทบาทหลักแล้ว ยังมีบทบาทอื่นๆ อีกหลายประการเช่น การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การพัฒนาคน การพัฒนาสังคมและการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ พระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตใจของชาวบ้าน วัดกลายเป็นศูนย์กลางของชุมชนจึงทำให้พระสงฆ์ต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมแต่เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาบทบาทพระสงฆ์จึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย พระสงฆ์มีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอยู่เสมอ โดยเฉพาะกิจกรรมที่พระสงฆ์จัดขึ้นพบว่าชาวบ้านให้ความสนใจและให้ความร่วมมืออย่างมาก เจ้าอาวาสหรือสมภารซึ่งเป็นผู้นำของภิกษุสงฆ์สามเณร และคฤหัสถ์จึงมีความสำคัญที่สุดต่อความเจริญรุ่งเรือง สันติสุข และความมั่นคงของวัด โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการของวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาดูแล แนะนำสั่งสอนพระภิกษุ สามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ให้ความสมัคปรองดองกันร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติศาสนกิจดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของวัดให้สำเร็จไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และให้วัดมีความเจริญรุ่งเรือง สันติสุขและมั่นคง เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการให้การศึกษาศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม และภาวนาธรรมคือวิปัสสนากรรมฐานแก่ชุมชน และประชาชนทั้งใกล้ไกลให้เป็นที่พักทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง

ในทางพระพุทธศาสนามีหลักแห่งการบริหารที่ดีอยู่แล้วแต่กลับถูกมองข้ามจากกลุ่มชนชั้นนำทั่วไป ดูเหมือนจะเข้ากับสภาวะที่ทั่วโลกกำลังดิ้นรนต่างคำสอนที่มุ่งให้คนปฏิบัติตามเพื่อการบริหารในเชิงประยุกต์ปรับให้เข้ากับยุคปัจจุบัน ให้เกิดการบริหารจัดการวัดเป็นที่น่าเชื่อถือและเรียกศรัทธากลับคืนสู่พุทธศาสนิกชนเป็นการกำเนิดการบริหารจัดการวัดที่ไม่ใช่แค่ทำการต้อนรับแขกผู้มาเยี่ยมเยือนเท่านั้นแต่จะพูดถึงท่าทีหรือมีการให้บริการมากน้อยเพียงใดซึ่งจะต้องทบทวนการให้บริการจากใจจริงให้มากกว่าการบริหารจัดการวัดแบบปีบบังคับเพิกเฉย หรือหวังอามิสสินจ้างเช่นมอบรางวัลต่างๆ เพื่อการล่อลวงจะทำให้จิตมุ่งปฏิบัติงานอาจพบกับความล้มเหลวไม่มีทางยั่งยืนได้ เนื่องจากการบริหารจัดการวัดคือรูปแบบของการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงเข้าหากันหากมีการปฎิภาววางแผนที่ดีจะเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแต่ต้องทำด้วยความเต็มใจ ความรักและความเอื้ออาทรที่แสดงออกมาจากภายในจิตใจมุ่งเน้นแนวทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการกระทำที่สามารถก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมโดยส่วนมากได้จากการศึกษาหลักธรรมมาภิบาล ได้แก่ ข้อบัญญัติหรือระเบียบวินัยสงฆ์ คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบและความคุ้มค่าซึ่งจะต่อเรียนรู้ให้เข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการบนพื้นฐานตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ก่อนรูปแบบของการบริหารการปกครองที่ดี (Good Governance)

การบริหารของหน่วยงานใดๆก็ตามรวมทั้งการบริหารงานของพระสังฆาธิการต้องมีองค์ประกอบหรือทรัพยากรที่มีความสำคัญและต้องเป็นพื้นฐานในการบริหารนั้นซึ่งประกอบไปด้วย เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการด้านเครื่องมือ เครื่องจักร รวมถึงอำนาจหน้าที่ระยะเวลาในการทำงาน

และความแตกต่างๆ ในการทำงานด้วยเท่าที่ได้กล่าวมานี้มีความสำคัญและมีความผูกพันต่อเนื่องกันอย่างใกล้ชิด ความสำเร็จในการบริหารสำหรับพระสังฆาธิการทางคณะสงฆ์นั้น จะสำเร็จลงเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นๆ ได้หรือจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของพระสังฆาธิการที่จะนำทรัพยากรดังกล่าวออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์และได้ผลอย่างคุ้มค่าซึ่งจัดว่าเป็นหน้าที่ของพระสังฆาธิการควรให้ความสนใจอย่างจริงจังกับ“การบริหาร” เพื่อให้การบริหารของกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดทั้งการประหยัดยิ่งขึ้น^๑

เจ้าอาวาสหรือสมภาร คือผู้นำของภิกษุสงฆ์สามเณรและคฤหัสถ์ที่มีอยู่ในวัด เจ้าอาวาสจึงมีความสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรือง สันติสุข และความมั่นคงของวัด โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการของวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาดูแล แนะนำ สั่งสอนพระภิกษุ สามเณร และฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ให้มีความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกันให้ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติศาสนกิจ ดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของวัดให้สำเร็จไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง และให้วัดมีความเจริญรุ่งเรือง สันติสุขและมั่นคงเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการให้การศึกษาอบรมศีลธรรม จริยธรรม และภาวนาธรรม หรือวิปัสสนากรรมแก่ชุมชนและประชาชนทั้งใกล้และไกลให้เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง^๒

การบริหารจัดการวัด ผู้บริหารจัดการหรือเจ้าอาวาสจะต้องมีหลักเกณฑ์ หรือทฤษฎีเป็นแนวทางการปฏิบัติเปรียบเสมือนตัวชี้วัดการบริหารเบื้องต้นซึ่งการบริหารหมายถึงการปกครอง (Government) การดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินงานหรือการจัดการ (Management) กิจกรรมต่างๆ ของหมู่คณะหรือองค์กรต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามนโยบาย (Policy) และวัตถุประสงค์ (Purposes/ Objectives) ขององค์กรนั้น ด้วยดีมีประสิทธิภาพ (Efficiency) การบริหารองค์กรต่างๆ จึงเป็นงานในหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การปกครองบังคับบัญชา การจัดการทางบุคลากร เครื่องวัดผลของการบริหารงาน (Administrative Measurement) ก็คือ“ประสิทธิภาพ” (Efficiency) และ “ประสิทธิผล” (Effectiveness) ของนักบริหารจัดการวัด^๓

พระสังฆาธิการจึงมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวร เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสซึ่ง

^๑ การศาสนา,กรม,คู่มือการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๘), หน้า ๑

^๒ น้อย ลายคราม, หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี. กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๑๖๖.

^๓ พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺโกล), การบริหารวัด, (จังหวัดราชบุรี : วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ๒๕๕๐), หน้า ๒๖ – ๒๗.

เป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนและมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไปการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมการเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ตามพระธรรมวินัย จะเป็นการสร้างศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชน และเป็นแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข^๔

คณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเป็นเขตปกครองระดับตำบล รวม ๑๒ ตำบล มีวัดในสังกัดมหานิกายจำนวน ๖๔ วัด ๑๐ ที่พักสงฆ์ เจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จึงมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการในการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาให้กับพระภิกษุและสามเณร จัดตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนแนะนำอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนและให้ความร่วมมือกับชาวบ้านเพื่อช่วยงานสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ผู้นำในองค์กรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการวัดที่ดีในอนาคตและเป็นวัดต้นแบบในการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

^๔ นิธิ เอียวศรีวงศ์, พระพุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๔), หน้า ๘๔-๘๖.

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร?

๑.๓.๒ ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นอย่างไร?

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร?

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสของคณะสงฆ์อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทฤษฎีภาวะผู้นำ ๓ มิติ ของ William J. Reddin^๕ ได้แก่

- ๑) มิติมุ่งคน
- ๒) มิติมุ่งงาน
- ๓) มิติมุ่งประสิทธิภาพ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเป็น ๒ ประเด็นคือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตามดังนี้

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variable) กำหนดแยกย่อยให้เข้าใจดังนี้
สถานภาพส่วนบุคคล

- (๑) อายุ
- (๒) พรรษา
- (๓) วุฒิการศึกษาสายสามัญ
- (๔) วุฒิการศึกษาทางธรรม
- (๕) วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือภาวะผู้นำ ๓ มิติ ของ William J. Reddin ได้แก่

- (๑) มิติมุ่งคน
- (๒) มิติมุ่งงาน

^๕ William J. Reddin, *Managerial Effectiveness*, (New York: McGraw-Hill Co., 1970) , p.22.

(๓) มิติมุ่งประสิทธิผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์จำพรรษาอยู่ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๒๐ รูป^๖ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๗ ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๘ ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๕ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑. ๕.๑ พระสงฆ์ที่มีอายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้ภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาส อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑. ๕.๒ พระสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้ภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑. ๕.๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑. ๕.๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑. ๕.๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการเผชิญกับภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงได้โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์การในอนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจ วิสัยทัศน์ และ สร้างแรงจูงใจแก่คนเหล่านั้น ในงานวิจัยนี้มุ่งทฤษฎีภาวะผู้นำ ๓ มิติ คือ

^๖ ข้อมูลพระสงฆ์จากสำนักงานเจ้าคณะอำเภอแม่वंก, อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘.

๑) **มิตมุงคน** หมายถึง ภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญในเรื่องของคนหรือผู้ได้บังคับบัญชาประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

๒) **มิตมุงงาน** หมายถึง ภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญในเรื่องหน้าที่การงานหรือความสำเร็จของงานในความพอใจ พากเพียร ไม่ทอดทิ้ง เหตุผล

๓) **มิตมุงประสิทธิผล** หมายถึง ภาวะผู้นำที่พิจารณาในเรื่องความสำคัญของหน่วยงานหรือองค์การตามเป้าหมายที่วางไว้ ตาม รูปแบบและวิธีการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๑. ๖.๒ การบริหารการจัดการ หมายถึง คือ การวางแผนงาน การเตรียมการ การประสานงาน และการดำเนินงานการควบคุมกำกับดูแล การรายงานผล การจัดการงบประมาณและการจัดการงานบุคลากรในกิจการต่างๆ ของวัด

๑. ๖.๓ วัด หมายถึง สถานที่สำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยเพื่อศึกษาปฏิบัติธรรมวินัย และการประกอบศาสนกิจของพระภิกษุ ตลอดจนเป็นที่บำเพ็ญกุศลต่างๆของพุทธบริษัทโดยทั่วไป ซึ่งวัดที่ใช้เป็นสถานที่ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จำนวน ๖๔ วัด ๑๐ ที่พักสงฆ์

๑. ๖.๔ เจ้าอาวาส หมายถึง พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองวัด มีหน้าที่บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนาสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี การปกครองดูแลผู้อยู่อาศัยในวัดทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยทั้งคอยอำนวยความสะดวกแก่ชาวบ้านในการทำบุญบำเพ็ญกุศลในวัดเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึง ภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางนักรธรรม และวุฒิการศึกษาปริญญาธรรม

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงการปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการบริหารการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๔ ทำให้ได้ทราบถึงองค์ความรู้และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำไปประยุกต์ใช้กับภาวะผู้นำการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์